

КОСМІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА СЛУЖБІ ЛЮДСТВА

Космічна діяльність є важливим фактором сталого розвитку суспільства, показником рівня науково-технічного потенціалу держави, ефективним інструментом забезпечення її інтересів у галузі науки, оборони, природокористування, телекомунікацій тощо.

На сучасному етапі, внесок сучасної космонавтики у вирішенні глобальних проблем знаходиться на стадії свого розвитку, яка потребує суттєвого реформування, необхідність якого зумовлюється тим, що космічне право здебільшого було сформовано у період «холодної війни», коли космічна діяльність носила переважно військовий характер і здійснення у цій сфері підприємницької діяльності було значно обмежене, не знаходячи сприяння з боку держави. Виконувало в основному завдання забезпечення глобального військового панування держави у космічній сфері та обмеження доступу приватного сектору (національних неурядових юридичних осіб) до космічної діяльності.

Зусилля відомих учених, представників політичних і ділових кругів всіх континентів планети Земля (в першу чергу, діяльність Римського клубу) підготували ґрунт для обговорення проблем глобального розвитку на вищому, міждержавному рівні в рамках Організації Об'єднаних Націй (ООН) [1].

А саме, конференція ООН з довкілля і розвитку пройшла в Ріо-де-Жанейро в червні 1992 року і завершилася прийняттям Порядку денного на XXI століття (Концепції стійкого розвитку), що передбачає той, що невідкладний і кардинальний передивляється пріоритетів подальшого соціально-економічного прогресу [2].

Згодом для аналізу виконання вирішень Конференції в Ріо-де-Жанейро в кінці минулого - початку поточного десятиліть були проведені ряд світових форумів і зустрічей на вищому рівні, які в своїх підсумкових документах не лише більш опукло сформулювали проблеми, що стоять перед сучасною цивілізацією, але і спробували накреслити можливі дороги подолання найбільш важливих із них [3]. Характерною ознакою підсумкових документів цих форумів є як підтвердження курсу на стійкий розвиток, так і визнання без альтернативності «високих технологій» (більшість з яких є продуктом сучасної космонавтики) в алгоритмах вирішення глобальних проблем нинішньої цивілізації.

Проте, необхідно відзначити, що лише в документах Третьої конференції Організації Об'єднаних Націй з дослідження і використання

космічного простору в мирних цілях (ЮНІСПЕЙС-III), яка була, скликана по темі «Космос на службі людства в ХХІ столітті» і відбулася у Відні 19-30 липня 1999 року, були системно проаналізовані всі можливості, які відкриває міжнародна співпраця у сфері космосу, для вирішення проблем, з якими стикається людство.

Саме у резолюції, прийнятою ЮНІСПЕЙС-III «Космос на рубежі тисячоліть: Віденська декларація про космічну діяльність і розвиток людського суспільства» (Віденська декларація 1999 р.), сформульована стратегія вирішення більшості глобальних проблем на основі використання космічної науки і техніки і прикладних космічних технологій [3].

Слід відмітити такі важливі напрями використання цих технологій на принципах екосистемного підходу до розвитку: охорона довкілля і екологічний моніторинг; раціональне використання природних ресурсів [4, 5]; прогнозування погоди і клімату; охорона здоров'я; боротьба із стихійними лихами; обмін знаннями (сприяння становленню інформаційного співтовариства); глобальні навігаційні супутникові системи; сприяння сталому розвитку; моніторинг об'єктів в навколосезонному просторі; підвищення потенціалу космічної інфраструктури.

Можна сказати, що здійснення рекомендацій ЮНІСПЕЙС-III сприяє реалізації комплексних порядків денних в галузі розвитку, які були визначені на Саміті тисячоліття Організації Об'єднаних Націй, Всесвітній зустрічі на вищому рівні по стійкому розвитку і Всесвітній зустрічі на вищому рівні по питаннях інформаційного суспільства в таких областях, як викорінювання злиденності й голоду, освіта, охорона здоров'я і охорона довкілля.

Тому, досягнуті до теперішнього часу результати в рамках діяльності з виконання рекомендацій ЮНІСПЕЙС-III дають безліч конкретних прикладів використання космічної науки, техніки і прикладних розробок для сприяння реалізації глобальних і регіональних порядків денних в галузі розвитку і для здобуття вигод суспільством в цілому.

Література

1. Беглий О.В. Космос і світовий правопорядок. Матеріали наукових читань «Дніпровська орбіта – 2007». Дніпропетровськ: НЦАОМ ім. О.М. Макарова, 2007. С. 144-145.

2. Программа действий: Повестка дня на ХХІ век другие документы конференции в Рио-де-Жанейро в популярном изложении. Женева: Изд. центр «Наше общее будущее», 1993. 70 с.

3. Резолюция «Космос на рубеже тысячелетий: Венская декларация о космической деятельности и развитии человеческого общества» / Доклад Третьей Конференции Организации Объединенных Наций по исследованию и

использованию космического пространства в мирных целях. Док. ООН А/CONF. 184/6. Нью-Йорк: Изд-во ООН, 1999. С. 1-5.

4. Декларация тысячелетия (Декларация и Программа действий Форума тысячелетия «Мы, народы: укрепление Организации Объединенных наций в двадцать первом веке»). Док. ООН А/54/959. Нью-Йорк: Изд. ООН, 2000. 35 с.

5. Доклад Всемирной встречи на высшем уровне по устойчивому развитию и План выполнения решений. док ООН А/CONF. 199/20. Нью-Йорк: Изд. ООН, 2002. 41 с.

УДК 349.6(043.2)

Зозуля Ю.С., магістр права,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИМОГ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЯК ГАРАНТІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИРОДНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН

Сучасні реалії повсякденного життя доводять неефективність державної політики у випадку відсутності ґрунтового правового забезпечення певної сфери життєдіяльності відповідної країни.

Конституція України відносить функцію забезпечення екологічної безпеки до обов'язків. У свою чергу, нанесення шкоди природному середовищу є зазіханням на права людини та вважається екологічним злочином відповідно до кримінального законодавства України [1; 4, с. 147].

Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (ст. 9) закріплює низку екологічних прав громадян, як от право на: безпечне для життя та здоров'я навколишнє природне середовище; участь в обговоренні та внесення пропозицій до проєктів нормативно-правових актів, матеріалів щодо розміщення, будівництва і реконструкції об'єктів, які можуть негативно впливати на стан навколишнього природного середовища, внесення пропозицій до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, юридичних осіб, що беруть участь в прийнятті рішень з цих питань; участь у розробці та здійсненні заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального і комплексного використання природних ресурсів;

здійснення загального і спеціального використання природних ресурсів; об'єднання в громадські природоохоронні формування; участь у процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки та інші права [2]. Можливість реалізації більшості з них прямо пов'язана з екологічною безпекою.

У суспільстві, де громадянам надано можливість активно брати участь